

Philoctetes truncatus

Blå glansguldstekel

Steklar, Guldsteklar

NE NA LC DD NT VU **EN** CR RE

Starkt hotad (EN)
E2ab(ii,v)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Chrysididae (guldsteklar), **Släkte:** *Philoctetes*, **Art:** *Philoctetes truncatus* - blå glansguldstekel (Dahlbom, 1831) **Synonymer:** *Omalus truncatus* (Dahlbom, 1831), *Chrysis truncata* Dahlbom, 1831, *Elampus truncatus* (Dahlbom, 1831), *Chrysellampus truncatus* (Dahlbom, 1831)

Kännetecken

Denna lilla guldstekel har brett avrundad kroppsform och en kroppslängd på 4-5 mm. Färgen är starkt metallglänsande och varierar i olika gröna och blå nyanser på huvud, mellankropp och bakkropp. Bakkroppen är ofta blågrön med mer violett glans i mitten. Hanarna har en del svarta partier utan metallglans. Mellankroppsryggens bakre del (postskutellen) är trekantig med utdraget bakhörn. Bakkroppen är blank med mycket fin punktur. Kroppens behåring är kort och mycket sparsam. Tredje bakkroppssegmentet (tergit 3) är kluvet i spetsen som flera *Omalus*-arter. Inskärningen är tydlig och bred (nära vinkelrät) och dess kanter är listaktigt förstärkta. Tergitens bakkant är något utdragen och brunaktigt transparent, på sidorna om den centrala inskärningen svagt konkav fram till ett markerat hörn vid mitten av sidokanten, varifrån kanten är konvex. Denna utformning av tredje tergiten skiljer arten från den allmänna och likaledes blåglänsande *Omalus aeneus* som i övrigt har samma storlek och kroppsform. Vingarna är förmörkade i spetsen. Arten kan bestämmas med Kunz (1994) eller Linsenmaier (1997).

Utbredning och status

Arten är beskriven från Skåne (Lund tidigt 1830-tal). Även påträffad i antal på flera lokaler i Skåne, [Västergötland?, Småland? Vestrogothia. D. Gyllenhal, in Smolandia, D. Boheman (Dahlbom 1854)], på en lokal i Blekinge, samt på Öland under mitten av 1800-talet. Arten är på de senaste 150 åren endast känd i ett exemplar från Blekinge (Bergkvara 1996). Från våra nordiska grannländer finns också äldre uppgifter från Norge och Danmark. Arten har sitt huvudutbredningsområde från Västeuropa (England, Spanien) genom Syd- och Centraleuropa samt Nordafrika till västra Asien (Agnoli & Rosa, 2012; Archer, 2005).

Ekologi

Levnadssättet är oklart. Arten tycks vara knuten till habitat som innehåller död ved och ihåliga växtstänglar i soliga och varma lägen (Archer 2005). Valet av värdart är inte klarlagt, men möjligen lever den som boparasit hos små rovsteklar, vilka anlägger bona i död ved, kvistar eller ihåliga växtstänglar t.ex. *Psenulus atratus* (Betts, 1986). Andra författare misstänker att den bor som boparasit hos marklevande rovsteklar (Linsenmaier 1997) som t.ex. släktet *Diodontus* (Kunz 1994). Tekniken att samla in död ved och ihåliga växtstänglar har praktiserats under lång tid bland entomologer för att bestämma värd-parasit relationer. Bristen på framkläckta individer av blå glansguldstekel antyder att arten faktiskt lever hos markboende värdarter. Arten kan håvas på blommande flockblommiga växter i juni-juli (Trautmann 1927).

Hot

Eftersom levnadssättet är ofullständigt känt är det också osäkert vilka hot som är de mest betydelsefulla. Dock utgör igenväxning av torrängar och ruderatmarker med uppbrutet växttäck och liknande torrvarma habitat sannolikt ett hot.

Åtgärder

Arten bör främst eftersökas på solvarma lokaler i Smålands och Blekinges äldre kulturbygder. Det är också önskvärt att artens biologi bättre klarlägga om åtgärder för dess bevarande ska kunna föreslås.

Litteratur

- Agnoli G.L. & Rosa P. 2012. *Philoctetes truncatus* (Dahlbom, 1831). In: Chrysis.net Database of the Italian Chrysididae, interim version 13 September 2012. URL: <http://www.chrysis.net/database/>.
- Archer, M.E. 2005. *Philoctetes truncatus* (Dahlbom, 1831). In: Edwards, R. & Broad, G. 2005. *Provisional atlas of the aculeate Hymenoptera of Britain and Ireland*. Part 5. Centre for Ecology and Hydrology, Huntington. Betts, 1986.
- Falk, S.J. 1991. *A review of the scarce and threatened bees, wasps and ants of Great Britain*. Research and survey in nature conservation, no. 61. Peterborough.
- Kunz, P.X. 1994. Die Goldwespen (Chrysididae) Baden-Württembergs. Taxonomie, Bestimmung, Verbreitung, Kartierung und Ökologie. Mit einem Bestimmungsschlüssel für die deutschen Arten. Beih. Veröff. Naturschutz Landschaftspflege Bad.-Württ. 77, 188pp.
- Linsenmaier, W. 1997. *Die Goldwespen der Schweiz*. Ver. Nat.-Mus. Luzern 9. 140 pp
- Trautmann, W. 1927. *Die Goldwespen Europas*. Weimer.

Författare

Björn Cederberg 2012.